

unvan, Türkiye'de Üniversitelerarası Kurul Başkanlığı'nın 29 Kasım 1988 tarihli kararıyla doçentlik unvanına eşdeğer kabul edildi. 30 Mart 1990'da Diyanet İşleri Başkanlığı'ndaki görevinden emekliye ayrılarak İstanbul'a yerleşince, Fâtih ve İskenderpaşa camilerinde halka açık tefsir dersleri verdi. Bu arada yayımlanmış bazı eserlerini gözden geçirip yeniden neşretme imkânı buldu. 22 Kasım 2009 tarihinde İstanbul Fatih'teki evinde vefat etti ve ertesi gün Fâtih Camii'nde kılınan cenaze namazının ardından Edirnekapı (Necati Bey) Mezarlığı'na defnedildi.

Eserleri. 1. *el-Ba's ve'l-hulûd beyne'l-mütekellimîn ve'l-felâsife: İsbâtü 'aķideti'l-ba's ve'l-hulûd ve'r-red 'ale'l-münkirîn* (İstanbul 1998). 2. *İslâm İnançları ve Felsefesi (Tevhid ve Kelâm)* (Ankara 1964). İki cilt olarak planlanan eserin sadece birinci cildi (genel bilgiler ve ilâhiyyât bahisleri), Diyanet İşleri başkanı Hasan Hüsnü Erdem'in takdim yazısı ve Muhammed Tayyib Okıç, Ahmet Davudođlu, Kemal Edip Kürkçüođlu ve Nevzat Ayasbeyođlu gibi zevatın takrizleriyle defalarca yayımlanmıştır. 3. *İslâm'da İman ve Esasları (Âmentü Şerhi)* (Ankara 1969). Din İşleri Yüksek Kurulu tarafından tavsiye edilmiş ve birçok defa basılmıştır (ilâveli 7. baskı, İstanbul 1995). 4. *Yehova Şahitlerinin İç Yüzü* (Ankara 1973, 1982). Müellifin Hüseyin Atay'la birlikte hazırladığı bu eser, Yehova Şahitleri'nin Türkiye'de yürüttükleri propagandalara karşı önlem alınması için bir broşür niteliğindedir. 5. *İslâm-Hıristiyan Diyalođu ve İslâm'ın Zaferi* (Ankara 1984). 1-6 Şubat 1976 tarihleri arasında Libya'nın başşehri Trablus'ta Libya Arap Cumhuriyeti ile Vatikan hükümetinin düzenlediği "İslâm-Hıristiyan Diyalođu Semineri" adlı konferansa gözlemci olarak katılan müellifin, bu konferansta sunulan tebliğ ve müzakerelerle sonuç bildirisine ilişkin izlenimlerini aktardığı bir çalışmasıdır. 6. *Dinî-Ahlâkî Makaleler Sohbetler* (İstanbul 1985). *Diyanet İşleri Başkanlığı Dergisi* ve *Diyanet Gazetesi*'nde yayımlanan makaleleriyle konuşmalarından oluşan bir eserdir. 7. *Ahlâk İlmi ve İslâm Ahlâkı*. Ahmet Hamdi Akseki'nin *Ahlâk Dersleri* adlı eserinin sadeleştirilmiş şeklidir (Ankara 1980, 1989). Ali Arslan Aydın'ın bunların dışında *Kurban Rehberi* (Ankara 1972), *Ramazan Orucu* (Ankara 1976), *Dinî Bilgiler Kılavuzu* (I. Kitap, Ankara 1972), *Müslümanın Âmentüsü ve Peygamberimiz* (Ankara 1976) ve *İmanın Hakikatleri* (İstanbul

1969) başlıklı eserleri de bulunmaktadır. Özlük dosyasındaki hal tercümesinde *el-Ahlâk 'inde'l-Gazzâlî* adlı matbu (Kahire 1958) bir eserinin daha bulunduğu belirtilen müellifin Konya Yüksek İslâm Enstitüsü'nde okuttuğu derslerle ilgili "Tevhid ve Kelâm İlmi Dersleri" (Konya 1963) ve "İslâm Felsefesi Dersleri" (Konya 1971) gibi ders notları *İslâm'ın İlk Emri Oku* ve *İslâm* dergisinde seri makaleler halinde yayımlanmıştır.

BİBLİYOGRAFYA :

DİB Arşivi'ndeki özlük dosyası (hizmet belgesi, otobiyografi ve eser listesi); *Yeni Nesilleri İnşâ Eden Âlimlerimiz: Kendi Dillerinden Hayatları* (haz. Y. Selman Tan), İstanbul 2009, I, 229-244; İsmail L. Çakan v.dğr., "Ali Arslan Aydın Hoca ile Toplumdaki İnanç Bocalamaları Üzerine... İman Bölünmez" (röportaj), *Altınoluk*, sy. 52, İstanbul 1990, s. 12; Abdurrahman Kaya – Murat Usta-kurt, "Mülakat: Ali Arslan Aydın Hocaefendi ile... İmanı Kavramak ve İslâm'ı Yaşamak", *Reyhan*, sy. 4, İstanbul 2006, s. 40-45.

METİN YURDAGÜR

AYDIN

(bk. HAMZA b. TURGUT AYDINI).

AYDONAT

Yunanistan'da tarihi bir kasaba.

Yunanistan'da Güney Epir'in batı kısmında yer almakta ve bugün Paramythia adıyla anılmaktadır. Tarihi güzelliklerle dolu dağlık Thesprotia'nın (Sprotia) yüzyıllar boyunca en büyük şehir merkezi olan Paramythia, Yanya'nın 40 km. güneybatısındaki Korila dağlarının eteklerinde bulunmaktadır. Aşğı kısımlarında Ortaçađ'dan kalma bir kalesi vardır. Buranın Türkçe'deki adı kalenin ismi olan Yunanca Hagios Donatos'tan gelmekte (Aydonat), bölgenin hıristiyan Arnavutları ise kasabanın Osmanlı dönemindeki adını kullanmaktadır (Ajdonati). Kapalı dağ köylerinde Arnavutça hâlâ geniş bir kesim tarafından konuşulmakta ve bu kesime halk arasında aynı zamanda "çamlık" demek olan Tsamouria (Chamouria) denilmektedir.

Thesprotians'ın başşehri olan antik Photike'nin kalıntıları Aydonat'ın bulunduğu yerin hemen yakınında yer alır. Procopius, *De Aedificiis* adlı eserinde İmparator Iustinianos'un faaliyetlerini anlatırken Epir'de St. Donatus adlı bir kaleden bahseder. İngiliz seyyahı W. M. Leake 1804'te burayı gördüğünü

yazar. Paramythia hakkında Bizans dönemine ait fazla birşey bilinmemektedir. Franklar'ın hâkim olduğu 1294'te buradan "chastel de Saint Donat" olarak söz edilir. 1380'de Yanya'nın Sırp yöneticisi Tomas Prejubović bölgenin kontrolünü eline geçirdi. 1411'de Levkas (Ayamavra) adasının Frenk (İtalyan) Lordu Carlo Tocco, Yanya'nın yeni despotu seçilince Levkas'tan Yanya'ya giderken buradan geçti. Kasabanın şimdiki ismi olan Paramythia da ilk defa bu vesileyle kaynaklarda geçmeye başlar.

Burası Yanya'nın 1430'da ele geçirilmesinin ardından Osmanlı topraklarına katıldı. Kalenin savaş olmadan teslim alındığı, yerli hıristiyan sakinlerinin buradaki mevcudiyetinden ve kiliselerini muhafaza etmelerinden anlaşılmaktadır. Kiliselerin arasında en önemlilerinden biri Theotokos Paramythia (teselli veren kutsal bâkire, bugün Megali Panayia) adını taşıymaktaydı. Bu kilise Ortaçađ'da piskoposun kilisesi olarak hizmet vermişken daha sonra manastıra çevrildi. Kasabadaki Bizans mimarisinin en önemli anıtı olan bina XIII. yüzyılın ikinci yarısında inşa edildi. Kilise kasabaya bugünkü Yunanca ismini de vermiştir.

Osmanlı döneminde Aydonat olarak anılan kasaba Yanya sancağına bağlı bir kaza merkezi oldu. 926 (1520) tarihli tahrir kaydında burası cuma camisi olan ve pazar kurulan bir kasaba şeklinde tanıtılır (BA, TD, nr. 362, s. 262). Kasabada 388 hâne, yirmi üç bekâr erkek, on beş dul yaşamaktaydı ve yedi hıristiyan mahallesi mevcuttu. Ayrıca bir dizdar, kethüdâ ve imam dahil otuz bir kişiden oluşan askerî garnizon vardı. Askerlerin ücretleri aynı bölgede yer alan ve toplam 584 hâneden meydana gelen on iki küçük köyün vergilerinden gelmektedir. Bütün bu rakamlara göre Aydonat kasabasında toplam nüfus 2000 civarındaydı. Kasabanın vergi geliri Yanya sancak beyi hassının bir parçasıydı. Aydonat sancak içerisinde Arta ve Yanya'dan sonra üçüncü büyük kasabaydı ve Konitsa, Rinasa, Zogos'un iki katı büyüklüğündeydi. 1531'de Delvine sancağı kurulduğunda Aydonat bu yeni birimin (1913'ten beri Arnavutluk ile Yunanistan arasında bölünmüş durumdadır) bir parçası oldu. 958 (1551) yılına ait tahrir kayıtlarında 1520'li yıllara göre kasaba yavaş da olsa nüfus bakımından büyüdü, 480 hâneye (yaklaşık 2400 kişi) yükseldi. Bu sırada üç sivil müslümana ait küçük çiftlikler mevcuttu. İslâmlaşma da yörede giderek etkili oluyordu.

Delvine'nin otuz yedi nefer müslüman nüfusunun % 32'si mühtedi idi. Aydonat bu tarihte 1520'lerdeki mahallelerini koruyordu. Buğday ve arpa üretimi öndeydi, pazarı ve en az yirmi iki su değirmeni vardı. Delvine'nin 991 (1583) tarihli tahrir defterinde Aydonat'ın hayli büyüdüğü ve kaledeki garnizonun hemen yanında sivil bir müslüman nüfusun oluştuğu kayıtlıdır (TK, TD, nr. 55, vr. 1^b-9^a).

Evliya Çelebi 1081'de (1670-71) Osmanlı Aydonatı hakkında ayrıntılı bilgi verir. Kasabayı Fâtih Sultan Mehmed'in fetrettiğini söylerse de bu doğru değildir. Ona göre burası bir kadılık merkeziydi. Ayrıca yetmiş kişilik bir garnizonu vardı. Yanlış olarak Venedikliler tarafından inşa edildiğini yazdığı kalesi yaklaşık 150 x 150 m. boyutundaydı ve içinde kırk ev, cephanelikler, su sarnıçları, kiremit kaplı çatısı, taş minaresiyle küçük bir yapı olan II. Beyazıt Camii'ni barındırıyordu. Kalede dükkân, hamam ve han yoktu. Kalenin doğu kapısının aşağısında taştan 800 ev mevcuttu. Buradaki Payko Paşa'nın sarayı ise yeni inşa edilmişti, saray oldukça sağlamdı ve bir kaleyi andırıyordu. Evliya Çelebi cami ve mescidlerin toplam sayısını vermez, ancak özellikle taş minareli, kiremitle örülmüş ve cemaati en fazla olan Çarşı Camii'nden bahseder. Payko Paşa'nın kız kardeşinin "başka hiçbir camiye benzemeyen, cennetten gelme bir yapı gibi olan" camisini de anar. Ayrıca ustalıklı inşa edilmiş Mustafa Çavuş Camii ile Seydale mahallesinin zarif camisini ekler. Bunların dışında on bir mahalle mescidi (mahallelerden sadece Büyük mahalle, Seydale mahallesi ve Aya Nikola mahallesinin adını verir), üç medrese ile altı mektebi de sayar. Mekteplerden Hacı Ali Mektebi ile Hüseyin Paşa Mektebi'nin adını veren Evliya Çelebi kasabanın ayrıca üç tekkeye ve yalnızca bir hamama sahip olduğunu yazar. Hamam Hüseyin Paşa tarafından

yaptırılmıştır. Kasabada 250 dükkân ve iki han varsa da bedesten yoktur. Venedikli elçiler ve konsüller bu hanlarda kalır. Aydonat nüfusunun büyük kısmı Rumca ya da Arnavutça konuşur ve tüccardır. Evliya Çelebi'nin bu tasviri göz önüne alındığında kasabanın küçük olduğu (840 ev yaklaşık 4000-4500 nüfus eder), ancak çok gelişmiş bir İslâmî hayata sahip bulunduğu ve bu uzak bölgede Arnavut müslüman kültürünün bir merkezi haline geldiği izlenimi edinilir. Kasabanın müslüman "soylu sınıfı" Epir eyaletinin yöneticileriyle bağlantılıydı: Aydonatlı Osman Paşa, Yanya sancağını 1601-1622 yılları arasında yöneten Yanyalı (I.) Arslan Paşa'nın kızıyla evliydi. Arslan Paşa aynı zamanda Epir'in babadan oğula geçen yönetici hânedarının kurucusuydu ve bu hânedan eyaleti XVIII. yüzyılın son çeyreğine kadar yönetmişti.

XVIII. yüzyılın sonlarında Aydonat'ın gururlu Arnavut beylerinin gücü Tepedelenli Ali Paşa tarafından kırıldı. Daha önce kasabada 600 ev varken daha sonra Albay Leake burayı ziyaret ettiğinde (1805) Aydonat'ta sadece 400 müslüman ve kırk Rum evi kalmıştı. Leake yazılarında bu kasabanın genel görünümünden daha güzel bir şey olmadığını söyler ve tablo gibi manzarasını, evlerini, çeşmelerini, bahçelerini, muhteşem ağaçlarını Evliya Çelebi'den daha büyük bir şevk ile över. Kasabanın ve bölgenin Arnavut nüfusunun büyük bir kısmının müslüman olması XVII ve XVIII. yüzyıla kadar geri götürülebilir. Margariti nahiyesi İslâmiyet'in ilk kabul edildiği bölgedir. XIX. yüzyılda bölge büyük çoğunlukla Arnavut'tur (yaklaşık % 50 müslüman, % 50 hıristiyan). Aydonat'ın Ortodoks başpiskoposları ancak 1780'den beri kayıtlarda yer alır.

Albay Kokidis'in 1880 tarihli raporunda Aydonat 1100'ü müslüman toplam 2150 nüfusa sahip, içinde bir kasabası

(komopolis) olan bir kaza olarak geçer. Kazada kırk dokuz (küçük) köy vardır ve bölgenin toplam nüfusu 11.747'dir. *Kāmûsü'l-a'lâm*'da ise (1889) Aydonat kazasında altmış üç köyün bulunduğu ve çoğu Arnavutlar'dan meydana gelen nüfusunun (kasaba dahil) 16.000 civarında olduğu belirtilir. Bu dönemde bölgenin nüfusunun yaklaşık yarısı müslümandır. Kasabanın nüfusu ise 2500'dür ve halkının neredeyse tamamı müslümandır. Aydonat'ta canlı bir ekonomi vardır, her temmuzda bir hafta süren büyük panayır düzenlenir. Kazada yirmi iki cami ve medrese ile elli bir müslüman sıbyan mektebi ve bir medrese mevcuttur. *Kāmûsü'l-a'lâm*'da, dağlık Souli nahiyesinin cesur yerleşimcilerinin Yanya'nın güçlü veziri Tepedelenli Ali Paşa'ya karşı verdikleri acı mücadeleden ve Aydonat'ın kadim selefi, antik Orya kasabası harabelerinden de bahsedilir.

Balkan savaşları boyunca 1913'ün başlarında Yunan ordusu bütün Çamlık (Tsamouria) bölgesini işgal etti. Savaşın ardından bölge Yunan Devleti'ne dahil oldu. Savaş esnasında ve daha sonraki dönemde bölgedeki nüfusta ciddi bir azalma oldu. 1928'de kasabanın nüfusu 2300'dü ve bunun sadece 700'ü müslümandı, bunlar bir müftünün yetkisine bırakılmıştı. Yine kasabadaki müslümanlar Arnavutça konuştuğu için Lozan Antlaşması'nın (1923) gereği olan Yunan-Türk nüfus mübadelesinden hariç tutuldu. İki dünya savaşı arasındaki dönemde Çamlık müslümanlarının durumu daha da kötüleşti. Gerilim özellikle birçok zengin müslümanın bulunduğu ve hıristiyan Rumlar'ın mallarına göz diktiği kasabalarda sürüyordu. 1940'ta İtalyanlar Yunanistan'a saldırdığında Çamlıklılar (Arnavut müslümanlar) onları kurtarıcı gibi karşıladı ve polis gücü olarak onlarla iş birliği yaptı. 1943'te İtalyanlar savaştan çekilince İtalyan askerlerinin yerini Alman güçleri aldı, fakat Almanlar, Çamlık müslümanlarına İtalyanlar gibi davranmadı. Savaş sona ermek üzere iken Yunan milliyetçisi partizan güçler müslümanlara, özellikle de Aydonat kasabasında 300'den fazla kişinin öldüğü katliamlara varan ağır baskılar uyguladı. Alman işgal güçleri bölgeden geri çekildiğinde Çamlık müslümanlarının tek seçeneği Arnavutluk tarafına geçmekti. Savaşın sona Yunan Devleti müslümanları düşman işbirlikçisi ilân etti ve Yunan vatandaşlığından çıkardı, özel bir yasayla mallarına el koydu. Aynı süreçte neredeyse bütün camiler ve müslümanlara ait yapılar havaya

Katavothra'daki caminin kalıntıları (Machiel Kiel fotoğraf arşivi)

uçuruldu, ateşe verildi veya farklı amaçlar için kullanıldı. Aydonat'ın müslüman bölgesi, özellikle de yukarı kısmı tamamıyla terk edildi. 1970'lerde bile bölge harabeler ve kaderine terk edilmiş bahçelerle doluydu. 1961 tarihli Yunan nüfus sayımına göre kasabanın nüfusu 2827 idi. 2010'da bu sayı 2730'dur. 1970'te Payko Paşa'nın kız kardeşinin camisi kasabanın yukarı bölümünde kale kalıntılarının hemen altında bir harabe şeklinde ayakta duruyordu. 2013'te Hüseyin Paşa Hamamı şimdi bir Bizans yapısı olduğu iddia edilse de korunmuştu ve tarihî bir anıt olarak ihtimam görüyordu. Kasabanın en önemli tarihî eseri ise iyi korunmuş ve bakım görmüş olan Bizans kilisesi Megali Panayia'dır.

Bugün (2013) Margariti yakınlarındaki eski büyük müslüman köyü Katavothra'da -II. Dünya Savaşı sırasında terk edilmiş hâlâ minaresi ayakta duran bir caminin kalıntıları görülebilir. Muhafaza edilen diğer minareler ise eskiden kasaba, şimdi köy olan Margariti'de ve Kotsika köyündedir. Koutsis (şimdi Polyneri) köyünde yakın zamana kadar bir imamı olan bulunan küçük bir müslüman nüfus hâlâ yaşamaktadır ve Albaylar diktatörlüğü zamanında (1967-1974) köyün camisi bir grup yerel fanatik tarafından havaya uçurulmuştur. Eski Aydonat XVIII. yüzyılın ikinci yarısında dinî ilimlerde öne çıkmış olan bir Osmanlı âliminin, Aydonatlı Ziyâeddin Ali'nin doğum yeriydi ve Osmanlı Aydonatı aynı zamanda kusursuz kuyumculuğu ile meşhurdur.

BİBLİYOGRAFYA :

Kâtib Çelebi, *Rumeli und Bosna, Geographische beschrieben von Mustafa ben Abdalla Hadschi Chalfa* (trc. J. von Hammer), Wien 1812, s. 130; Evliya Çelebi, *Seyahatnâme*, VIII, 659-663; W. M. Leake, *Travels in Northern Greece*, London 1835, s. 59-69; C. I. Kokidis, *Odoiporikâ Ipeirou kai Thessalias*, Athens 1880, s. 16, 19, 36, 38-39; A. Philippson, *Die Griechischen Landschaften: Eine Landeskunde*, Frankfurt 1956, II/1, s. 99-106; *Cronaca dei Tocco di Cefalonia* (ed. G. Schirò), Roma 1975, tür.yer.; M. Kemal Özergin, "Rumeli Kadılık'ında 1078 Düzenlemesi", *İsmail Hakkı Uzunçarşılı'ya Armağan*, Ankara 1976, s. 264; *Tabula Imperii Byzantini III: Nikopolis und Kephallonia* (ed. P. Soustal - J. Koder), Wien 1981, s. 236-237; D. M. Nicol, *The Despotate of Epirus, 1267-1479*, Cambridge 1984, s. 157-195; S. Lauffer, *Griechenland: Lexikon der historischen Stätten*, München 1989, s. 509-510; B. Papadopoulos, *I Paramytheia kai ta mnimeia tis* (8 Eforeia Vyzantinon Archaioiton), Ioannina 2008; a.m.f., *I Fotiki kai ta mnimeia tis / Photiki and its Monuments* (8 Eforeia Vyzantinon Archaioiton), Ioannina 2008; D. Triantaphyllopoulos, "The Byzantine Hamam", *Archaologikón Deltion* XXIX, Athens 1973-74, s. 623-625; A. Pasalı, "I Megali Panagia stin Paramythia Thessprotias", *Deltion tis Christianikis Archaialogikis*

Etairias, IX, Athens 1996-97, s. 369-394; L. Baltiotis, "The Muslim Chams of Northwestern Greece: The Grounds for the Expulsion of a 'non-existent' Minority Community", *European Journal of Turkish Studies*, sy. 12 (2011), s. 2-25; *Kâmûsü'l-a'lâm*, I, 511-512; T. Gritso-poulos, "Paramythia, Philiaton kai Geremeriou Metropolis", *Thriskeviki kai Ithiki Enkyklopedia*, Athens 1966, X, 42-44; "Paramythia", *Megali Elliniki Enkyklopedia*, Athens, ts., XIX, 650.

MACHIEL KIEL

AYTMATOV, Cengiz

(1928-2008)

Kırgız romancısı, yazar, diplomat.

12 Aralık 1928'de Kırgızistan'ın Talas eyaletindeki Şeker köyünde doğdu. Moskova'da memur olan babası Töreku 1935'te ailesini yanına alınca ilk öğrenimine orada başladı ve Rusça'yı öğrendi. Çıkan karışıklıklar sebebiyle iki yıl sonra ailesini tekrar Şeker'e gönderen Töreku, aynı zamanda Komünist Parti'nin bir görevlisi olmasına rağmen 1937'de Stalin tarafından kurşuna dizildi, aile kayıp babanın ölümünü çok sonra öğrendi (1956).

Cengiz ve dört kardeşi eğitilmiş bir kadın olan anneleri Nagima Hanım tarafından büyütüldü. Uzun yıllar "halk düşmanının çocuğu" damgasıyla yaşayan, bu yüzden bazı olumsuzluklarla karşılaşan Cengiz eğitime 1938'de taşındıkları Kirovskoye'deki Rus yatılı bölge okulunda devam etti. II. Dünya Savaşı'nın en zor yılı olan 1942'de okulu bırakarak küçük yaşına rağmen köy sovyetine (kolhoz) sekreter oldu, vergi memurluğu ve Rusça öğretmenliği yaptı. Savaştan sonra ailesiyle Cambul'a taşınınca Veteriner Teknik Okulu'na girdi (1946). Burada hocalarının etkisiyle Rus klasiklerini okumaya başladı. Şiir de yazmasına rağmen bir hocasının tavsiyesiyle hikâyeye yöneldi, yazı ve çeviri çalışmaları yaptı. Yüksek öğrenimini Bişkek'teki Tarım Enstitüsü'nde tamamladı (1953). Burada okurken *Pravda* gazetesinde ilk hikâyesi "Gazetçi Dzyuo" çıktı (1952), bunu diğer hikâyeleri izledi. Ardından Kırgız Bilimsel Hayvan Araştırmaları Enstitüsü'nde çalışmaya başlayınca görevi gereği bütün ülkeyi gezdi. Edebiyat çalışmaları devlet politikasına uygun görüldüğü için Sovyet hükümeti tarafından Moskova'daki Maksim Gorki Edebiyat Enstitüsü'ne davet edilerek iki yıl (1956-1958) çağdaş edebî kuramlarla ilgili kurslara katıldı. 1958'de Moskova Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'ne girdi. Aynı yılın sonunda Kruşçev'in anti-Stalinist kampanyası sırasında Sovyet

Cengiz Aytmatov

Komünist Partisi'ne ve Yazarlar Birliği'ne üye kabul edildi. Kırgızca yazdığı *Cemile*'nin A. Dimitrieva tarafından yapılan Rusça çevirisi ilgiyle karşılandı, Louis Aragon eseri "dünyanın en güzel aşk hikâyesi" niteliğiyle Fransızca'ya çevirince adı ülke sınırlarını aştı.

Literaturniy Kırgızistan dergisinin redaktörü ve *Noviy Mir* ile *Literaturna-ya Gazeta*'nın başeditörlüğünü üstlenen Aytmatov, 1960-1965 arasında *Pravda*'nın Orta Asya muhabirliğini yaptı. *Step-lerden ve Dağlardan Hikâyeler*'le Lenin (1963), *Elveda Gülsarı*'yla Sovyet Büyük Edebiyat ödülleri aldı (1968). 1965'te Kırgız Sinemaçılar Birliği başkanı, 1967'de Sovyet Yazarlar Birliği İdare Heyeti üyesi oldu. 1969'da Taşkent'te IV. Asya-Afrika Yazarlar Birliği Toplantısı'na katılarak yeni görevler üstlendi. 1974'te Kırgız Bilimler Akademisi üyeliğine kabul edildi. 1978'de Yüksek Sovyet Prezidyumu'nca "sosyalist işçi kahramanı" olarak ödüllendirildi. Avrupa İlimler Sanat ve Edebiyat Akademisi'ne asil, Dünya İlim ve Sanat Akademisi'ne muhabir üye seçildi. 1979'da ilk uluslararası ödülü Etruriya'nın (İtalya) sahibi oldu. 1982'de *Manas*'ın ilk tam basımına nezaret ederek esere bir önsöz yazdı. *Gün Olur Asra Bedel* romanıyla Sovyet Büyük Edebiyat ödülünü ikinci defa kazanırken (1983) ortaya attığı "mankurt" kavramıyla rejime yönelttiği eleştiriler dikkat çekti. 1986'da *Dişi Kurdun Rüyalari* romanıyla yazarlığını yerelden evrensel platforma taşıdı. Öncülüğünü yaptığı, Doğu blokuyla Batı blokunu birleştirmeyi amaçlayan Isık Göl Forumu olumlu ve olumsuz birçok eleştiri aldı. Aytmatov'un layık görüldüğü diğer bazı ödüller arasında Hindistan Jawaharlal Nehru ödülü (1985), Japonya Doğu Felsefesi Enstitüsü akademî ödülü (1988), Avusturya Avrupa Edebiyatı Devlet ödülü (1994), Friedrich Rueckert ödülü (1998), Alexander Men ve Leo Kopelev ödülü (2004) anılabilir.